

WERKASALON SUKUTERVEISET

SUKUSEURAN JÄSENLEHTI 7

Vihanti, Huhtikuu 2004

**Werkasalon suvun
juhla kesällä 2003**

SISÄLTÖÄ

Verkasalon suvun 5. sukujuhla, Eija Hanhineva

Verkasalojen vuosisadat, Tuomo Jämsä

Verkasalolaisten suonissa myös Titovien verta?, Kaisu Mikkilä

Kirkonkellojen kertomaa, Marjatta Verkasalo

Kalifornia on ryppyinen, Eeva Verkasalo

Kirjat – elämänmittaisia kumppaneita, Sinikka Hakonen

Juhlakonsertti Palokassa, Pekka Verkasalo

Terveisiä opiskelijoilta, Aaron ja Juho

Seuran hallitus

Puheenjohtaja

Pekka Verkasalo

Haukantie 38

04320 Tuusula

pekka.verkasalo@kolumbus.fi

(09) 2753 919

050 555 3295

Varapuheenjohtaja

Ilkka Verkasalo

Verkaperäntie 195

86360 Ilveskorpi

ilver@netti.fi

(08) 284 745

040 581 7912

Eija Hanhineva

Tinatie 6

86400 Vihanti

(08) 281 278

Aino Kumpula

Honkamaantie 26

86400 Vihanti

(08) 283 318

040 729 0545

Marja Lahti

Lehtolantie 70

86360 Ilveskorpi

(08) 284 742

040 729 0545

Sirkka Lumiaho

Lumimetsäntie 810

86470 Lumimetsä

(08) 283 612

Sihteeri

Marjatta Verkasalo

Verkasalontie 11

86360 Ilveskorpi

(08) 284 888

Erkki Romppainen

Korpisuontie 16

89600 Ämmänsaari

erkki.romppainen@suomussalmi.fi

(08) 726 106

Pekka Verkasalo

Werkasalon Sukuseura ry

Vuosikokous 5.7.2003

Seuran vuosikokous pidettiin kesän sukujuhlien yhteydessä. Kokouksessa käsiteltiin sääntömääräiset asiat, muita asioita ei kokoukselle oltu ilmoitettu. Vuosikokouksen puheenjohtajana toimi Yrjö Verkasalo ja sihteerinä Marjatta Verkasalo. Kokouksen pöytäkirjan tarkastajiksi ja tarvittaessa äänestysten äänten las-
kijoiksi valittiin Matti Mikkilä ja Lauri Lattula. Kokous todettiin lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Kuultiin seuran tilinpäätökset vuosikokousten väliseltä kolmelta vuodelta sekä toimintakertomus. Tilintar-
kastajien esityksen mukaisesti kokous vahvisti tilinpäätöksen ja hallitukselle myönnettiin vastuuvapaus. Alkavan kauden talousarvio oli tehty voimassa olevan jäsenmaksun perusteella. Kokous kuitenkin ehdotti jäsenmaksun korottamista 10 euroon (aikaisemmin 8,40 euroa), ehdotus hyväksyttiin.

Seuran hallituksen puheenjohtajaksi valittiin edelleen Pekka Verkasalo sekä varapuheenjohtajaksi edel-
leen Ilkka Verkasalo. Hallituksen muiksi jäseniksi valittiin: Aino Kumpula, Marja Lahti, Erkki Romppainen, Eija Hanhineva (uusi) sekä Sirkka Lumiaho (uusi).

Seuran tilintarkastajina toimivat seuraavan kauden ajan Salme Ahola ja Kaarina Häkkinä sekä heidän varahenkilöinä Anitta Rautioaho ja Anja Taskila.

*Ei lapsuus loppu kaksivuotiaana
eikä viisissätoista.*

*Se loppuu
kun kaikki on vain totta.*

Eeva Heilala

Eija Hanhineva

Verkasalon suvun 5. sukujuhla

Vihannin Kotiseutukeskuksessa lauantaina 5.7.2003

Juhlavalmisteluja

Syksyllä 2002 sain mieluisan kutsun tulla mukaan valmistelemaan Verkasalon suvun 5. sukujuhlaa. Järjestelyvastuussa oli tällä kertaa Jaakon sukuhaara, johon olin äitini Kirstin puolelta tiennyt kuuluvani. Ensimmäisen kokoontumisen yhteydessä hankin itselleni sukukirjan, jonka parissa sitten pitkin talvea kului tunti toisensa perään. Lukiessani sukuni kasvoi koko ajan. Huomasin, että minulla on työpaikallakin suuri suku ympärilläni. Vastuuryhmään kuului-

vat minun lisäksi Marja Lahti, Kaarina Häkkinä, Eino Häkkinä ja sukuseuran sihteeri Marjatta Verkasalo. Kokoontuimme ensimmäisen kerran Lehtolassa Ilveskorvessa. Mukana kokouksessa oli myös Matti Mikkilä. Häneltä saimme paljon arvokasta tietoa käytännön järjestelyissä. Kiitokset Matille vieläkin!

Talven kuluessa jaoimme vastuualueita keskenämme. Monenlaista järjestelyä ja työtä oli tiedossa: ruokailu, kahvittelu, näyttely, ohjelma, kukat, koristelu, painatukset, valokuvaus, talkooväen hankkiminen... Jokaiselle riitti tehtäviä. Saimme paljon innokkaita talkoolaisia, joiden avulla juhlavalmistelut ja itse juhla saatiin viedyksi kunnialla läpi. Haluan tässä meidän vastuuhenkilöiden puolesta sydämellisesti kiittää jokaista, joka antoi oman työpanoksensa ja osaamisensa juhlien hyväksi! Oli hienoa tehdä yhdessä juhla!

Näyttelyn kokoaminen

Näyttelypaikka Ukonkantiin varattiin kesäkuun alusta sukujuhlaan saakka. Näyttelyyn saatiin monenlaista käsityötä ja erilaisia taideteoksia monen-

ikäisiltä suvun taiteilijoilta ja harrastajilta. Tuntien urakan jälkeen näyttely valmistui. Mukana olleet totesivat, että oli saatu kokoon taidokas, mielenkiintoinen ja moni-ilmeinen näyttely. Näyttelyyn kävi tutustumassa suuri joukko vieraita myös suvun ulkopuolelta.

Sukujuhla

Juhlapäivä oli aurinkoinen ja lämmin. Päivä alkoi perinteisesti Vihannin kirkossa, jossa oli lyhyt hartaushetki. Kirkosta siirryimme kirkkopihalle, jossa laskettiin kukkalaitteet sukuhaudalle ja muistopatsaan juurelle.

Ilmoittautumisen ja kahvittelun lomassa Kotiseutukeskuksen alueella alkoi iloinen seurustelu ja tutustelu sukulaisten kesken. Ennakkoilmoittautuminen ei ollut kovin vilkasta, mutta paikalla oli lopulta pitkästi toista sataa juhlijaa.

Pääjuhlan alussa kaikui komeasti "Kymmenen virran maa". Sukuseuran puheenjohtaja Pekka Verkasalo toivotti juhlaväen tervetulleeksi. Sukuun kuuluva oppilasryhmä Kirkonkylän koululta lauloi kaksi laulua, jonka jälkeen juhlapuheen piti Tuomo Jämsä. Esitelmä kertoi mielenkiintoisella tavalla vihantilaisesta esihistoriasta sekä Vihantiin ja sen lähiseutuun liittyvästä nimestä. Verkasalo-nimeen liittyvää nimitystä Jämsä kuvaili myös laajasti. Minulla tulivat voimakkaina mieleen historian tunnit omalta kouluajaltani. Opettajani olivat asiastaan innostuneita. He olivat taitavia kertojia saaden historian elämään. Niinpä nytkin juhlassa nautin suuresti kuulemastani ja ajattelin, että ilman aikataulua olisin istunut tuntikausia kuuntelemissa, ehkä kysellen ja kommentoidenkin, puhelias kun olen. Kiitokset Tuomolle ja terveiset myös koulukaverilleni Kaisulle! Juhlaesitelmän

voi lukea lyhenneltynä sukuseuran sivuilta internetissä ja myös tästä lehdessä.

Marko Ollila lauloi komeasti sisarensa Anne Kotikummun säestämänä juhlapaikkaamme hyvin sopivan laulun "Istun järven rannalla", jonka jälkeen oli lausuntaa. "On maista kaikista sittenkin" -laulun siivittämänä siirryttiin ruokailemaan seurakuntatalolle.

Ruokailun jälkeen juhla jatkui. Markon laulama "Laulelen pojalleni pikkuiselle" sopi hyvin sukujuh-

lan tunnelmaan. Ilkka Verkasalo kertoi suunnitteilla olevista kyläkirjoista toivoen, että niihin saataisiin monenlaista aineistoa kylien historiasta. Kuoro lauloi "Laulun Vihannille", jonka jälkeen pidettiin sukuseuran vuosikokous. Kokouksen puheenjohtajana toimi Yrjö Verkasalo ja sihteerinä Marjatta Verkasalo. Sukuseuran puheenjohtajaksi valittiin edelleen Pekka Verkasalo. Uusiksi jäseniksi seuran hallitukseen valittiin Sirkka Lumiaho ja Eija Hanhineva.

Lopuksi

Osallistuin itse ensimmäistä kertaa sukujuhlaan. Kokemukseni valmisteluista ja itse juhlasta olivat ja ovat edelleenkin myönteiset. Tapasin vanhoja ja sain uusia ystäviä; sukulaisia kaikki. Minulle jäi mukavia muistoja, sain oppia uusia asioita... Huomasin, että juhlaväki viihtyi yhdessä, kaikilla oli mukavaa. Kiitos, kun tulitte! Jään ihan odottamaan seuraavaa tapaamista!

Kaikkia sukulaisia sydämellisesti tervehtien
Eija Hanhineva

Sukujuhlien onnistumisen takana on ollut paljon järjestelyä. Myös juhlapäivänä on tarvittu monen henkilön talkootyötä.

Kaikkien juhlaan osallistuneiden ja myös seuran hallituksen puolesta haluan vielä kiittää kaikkia järjestelyihin ja talkoisiin osallistuneita. Teitte meille hienon juhlan, kiitos!

Pekka Verkasalo

Tuomo Jämsä Verkasalojen vuosisadat

Sydämellinen kiitokseni siitä, että olen saanut pitää tässä Verkasalon suvun 200-vuotisjuhlassa juhlaesitelmän!

Sukuseura lukee suvun alun kahdesta 1803 – siis kaksisataa vuotta sitten – syntyneestä henkilöstä: Yrjö Juhonpoika Verkasalosta ja paavolalaisesta Stiina Kustaa-va lisakintytär Nivalasta. Pariskunta meni naimisiin 19-vuotiaana 1822 ja asettui asumaan Yrjön kotitaloon Verkasalo-Kaarlelaan. Heille syntyi kaikkiaan 17 lasta, joista yhdeksän menehtyi jo pienenä.

Käsittelen seuraavassa erityisesti kahta seikkaa: vihanhantalaista esihistoriaa, josta meillä ei siis ole todistuskappaleina asiakirjoja vaan esinelöytöjä, ja Vihantiin ja sen lähiseutuihin sekä erityisesti Verkasaloihin liittyvää nimestä. Vanhimmat tšekäläiset nimet ovat mahdollisesti tuhansia vuosia vanhoja.

Kivikautiset löydöt

Vihannilla on harvinaisen rikas esihistoria. Pohjois-Suomen kunnista ei yhdestäkään muusta ole löydetty niin paljon muinaisesineitä. Pohjois-Suomen kaikista kivikautisista löydöistä on peräti 10 % tehty Vihannin alueella. Löytöjen runsaus johtuu siitä, että Vihanti on muodostanut muutamia kymmeniä metrejä ympäristönsä yläpuolella olevan ylätasangon. Kaakkois-suunnassa etenee ylätasankoakin korkeampi sora-harju, Alpuanharju jatkeineen. Se liittyy kiinteästi Haapaveden järviyläntöön. Harju muodosti pitkän kapean kannaksen, jota pitkin saattoi liikkua myös jalan rannikolle ja sieltä takaisin Vihannin suurelle salolle.

Suomusjärven kulttuuriin liitetään Alpuan Neva-Taskilan pellosta vuonna 1924 löydetty hiottu keihäänkärki. Sen on toimittanut vuonna 1948 Vihannin silloin perustettu kotiseutumuseo esineen löytäjä maanviljelijä K.V. Verkasalo. Se on koko Raahen seudun vanhimpia esineitä.

Vihannin lukuisat kivikautiset löydöt on luetteloitu. Kolmisenkymmentä löytöä on tehty Vihanninkylästä, erityisesti Rantasenjärven liepeiltä. Enin osa Vihannin kivikautisista löydöistä on kuitenkin tehty muualla. Merkittäviä löytöpaikkoja ovat mm. Petäjämäki ja Kuusirati, Ilveskorven Ristola, Alpuanjärven ympäristö, Vilminko, Lumijärvi ja Lumimetsän – Ilves-

korven alueella erityisesti Piip-sanjoen törmät.

Savolaisia Vihannissa

Vuoden 1768 raja-asiakirjassa sanotaan, että Haisulammen tuolla puolen alkaa "Sauvon maan" alue. Siikajoen vesistön latvavedet tunnetaan vanhastaan Siika-Savona. Sana "savolainen" lienee alkuaan tarkoittanut uudisasukkaita tai ylipäänsä kalastajia ja eränkävijöitä, jotka ovat nousseet vesistöjä pitkin ylävirtaan tai yleisemminkin tulleet ylämaasta. Nousemiseen eli "sauvomiseen" viittaa suoraan asiakirjassa mainittu Sauvon maan nimi.

Vihannin historiallinen aika alkaa vuonna 1562, jolloin Vihannin nimi esiintyy ensimmäisen kerran Salon pitäjän kymmenysveroluettelossa. Vihannin kylän ensimmäi-

set isännät olivat Niilo eli Niku Rautia, Juho Maunnpöika, Olli Laurinpöika, Juho Juhonpöika sekä uudisasukas Martti. Nimi Rautia viittaa nimenkantajan ammattiin, rautiaan eli rautioon (vrt. sanaan *rauta*) eli seppään. Nimi "Vihani by" (*by* 'kylä') esiintyy vanhoissa kartoissa. Siellä sijaisi vuodesta 1748 lähtien Salon eli Saloisten seurakunnan kappeli.

Sana *salo* tarkoitti 'suurta metsäistä saarta, jonka saariluonne kävi usein ilmi vasta tarkemman paikallistuntemuksen perusteella'. Sellainen oli myös kivikautinen Vihanninsalo ja siihen liittyvät lukuisat pienemmät salot. *Salo*-sanan rinnalla esiintyi samaa tarkoittaen myös *sala*. Kun ihmisten välinen kanssakäyminen oli noina kaukaisina aikoina paljossa so-
timista, salot tarjosivat oivallisia piilopaikkoja vainolaisilta. Nykysuomessakin esiintyy ikivanha partitiivi *salaa*, joka tarkoitti alun perin sanatarkasti 'piilopaikasta' ja sitten 'jonkin suorittamista niin ettei joku tärkeä asianomainen sitä tiennyt'.

Nimet kertovat

Nimet ovat useimmiten yhtä vanhoja kuin ihmisen ja nimetyn paikan välinen historia. Vesireitit ja niiden rannat ovat olleet vanhimpia kulkuväyliä. Metsästäjien

käyttämät ansapolut, joita sanottiin "virkapoluiksi" (sana *virka* on alun perin tarkoittanut 'työtä, jonka esimerkiksi riistanpyytäjä joutuu tekemään mm. ansapolkuja kokiessaan'), ovat syntyneet pitkien aikojen kuluessa ja nurmeltuneet omaan aikaamme tullessa yleensä jäljettämiin.

Turkiskauppaa hoitivat keskiajalla alasaksalaiset eli Pohjois-Saksassa asuvat hansakauppiat. Kylännimi *Alpua* saattaa liittyä saksalaiseen nimiin *Albert* ja *Albin*. Nykysuomessa niistä esiintyy ikivanha suomalainen mukaelma *Alpo*, mutta varhaisissa keskiaikaisissa asiakirjalähteissä esiintyy mm. *Alpi*. *Alpin* ja *Alpon* rinnalla ovat esiintyneet myös *Alpa* ja *Alpu*. *Alpua*-nimi koostuu kahdesta osasta: kantasana *Alpo* tai *Alpu* sekä alkuperäisestä johtimesta *-va*, josta äänne *v* on kadonnut. Nimi *Alpua* on tarkoittanut jotensakin samaa kuin 'Alpolle tai Alpulle kuuluva kylä'. Kyllä nimen antanut *Alpu* olisi ollut saksalainen hansakauppias, joka olisi asunut ainakin osan vuotta *Alpuassa* ja ostellut turkiksiä.

Alpuan nimen alkuperäselvitys saa lisää puhtia *Vilminko*-nimen analyysistä. Nimessä *Vilminko* on kaksi osaa: kantasana *vilmi* ja johdin *-nko*. Suomalaisen nimikirjan mukaan tulee sukunimi *Vilmi* alasaksalaisesta nimestä *Wilhelm* ja sen suomalaisista muunnoksista *Wilman*, *Welm* ja *Wilm*, täsmällisemmin nimestä *Wilm*. Samoin kuin 'alavaa' tarkoittavasta *ala*-sanasta tullut *nko*-johtimen avulla *alanko*, samalla tavoin on turkiskauppiaan nimestä *Vilmi* voinut tulla *Vilminko* 'turkiskauppias Vilmiille kuuluva alue'.

Vihannin kirkonkylän järvien pohjalietettä tutkimalla on voitu selvittää, että viljakasveja on viljelty Vihannissa kolmisentuhatta vuotta, noin vuodesta 1000 eKr. alkaen. Nuorimmat viljelynimet liittyvät metsään tehtyihin viljelysaukkoihin, raivioihin. Sellaisia sanottiin "muroiksi", kuten monet talonnimet, esimerkiksi *Ukonmuro*, todistavat. Polttoviljelyn muodoista on kyttäminen eli kydettäminen ikivanha tapa (kytö). Siihen näyttäisi viittaavan myös nimistössä esiintyvä *kyrö*-sana. Tätä perua ovat esimerkiksi suuret asutusnimet *Hämeenkyrö* Satakunnassa ja *Pohjankyrö* eli Etelä-Pohjanmaan *Kyrö*. Vihannin Lumimetsässä on *Kyönpää*-niminen talo. Nimen kirjakielinen muoto olisi **Kydönpää*.

Ensimmäinen Ilveskorven asukas, joka mainitaan asiakirjoissa nimeltä, on Martti Lappalainen. Vihannin kirjan kirjoittaja olettaa, että nimi olisi tarkoittanut 'saamelaista'. Näin ei kuitenkaan ole, vaan nimet *Lappi* ja *Lappalainen* viittasivat yleensä kyläkeskusten ulkopuolella asuneisiin henkilöihin, jotka elättivät itsensä ja perheensä metsästämyllä ja kalastamalla. *Lappi* tarkoittaa 'syrjäseutua' ja *Lappalainen* 'syrjäseudun asukasta'. Kylissä tai taloryhmissä elivät karjanhoitajat ja maanviljelijät. Taloryhmiin viitattiin vanhoja sanoja olivat *puhto*, *puhos*, *pyrrö* ja *rati* (kuten esimerkiksi nimessä *Kuusirati*).

Verkasalo

Vielä on käsittelemättä yksi nimi: tämän juhlan keskeinen nimi *Verkasalo*. *Verkasalo* on sukunimenä niin harvinainen, että Suomalainen nimikirja – nimistöntutkimuksemme perusteos – ei sitä tunne. Kylien luettelossa mainitaan yksi ainoa *Verkaperä*.

Kuten olemme edellä todenneet, tarkoittaa *Verkasalo*-nimen loppuosa *-salo* 'metsäistä saarta'. Nykyisen Verkaperän alueen on täytynyt olla kuivaa maata, jota on ympäröinyt vesi joka puolelta, siinä vaiheessa, kun sille annettiin nimi. Verkasalon talo on ollut tämän saaren keskeinen, ehkäpä myös vanhin talo. Entisaikaan nimeä muutettiin talon mukaan; esimerkiksi lissä on 1800-luvulla elänyt eräs henkilö, jonka nimi on vaihtunut kuusi kertaa – aina sen talon mukaan, johon hän kulloinkin on asettunut. Voimme näin ainakin teoriassa olettaa, että *Verkasalo*-niminen talo on ollut olemassa *Verkasalo*-nimisen saaren vanhimpana talona ja että se, joka asettui Verkasalon taloon asumaan, otti myös *Verkasalon* nimen. Verkasalon saarella on ollut asutusta ainakin jo silloin, kun se oli vielä saarena. Kartan korkeuskäyriä mittailemalla voimme todeta, että *Verkasalo* on lakannut olemasta saari hyvin, hyvin kauan sitten. Sen laskemisen voi joku laskutaitoinen ottaa tehtäväkseen. Ne henkilöt, jotka nykyisin Verkasaloina tunnemme, ovat saattaneet asua *Verkaperällä* jopa vuosituhaten.

Sanalla *verka* tarkoitetaan sanakirjan mukaan 'tiheä- ja lyhytnukkaista, tavallisesti yksiväristä kars-tavillakangasta, joka on perusteellisesti vanutettu'. Jo Agricola kirjoittaa Uuden testamentin suomennoksessaan verasta arvokkaana kankaana. Vanha sananlasku sanoo saman asian: "Sarka verka köyhän miehen, vaski vaivaisen hopea." *Sarka* tarkoittaa paitsi 'karkeaa villakangasta' alun perin myös 'tilusta, jossa kasvoi enemmän tai vähemmän epämääräistä heinikkoa'. *Verka*-sanalla on arvatenkin ollut samantyyppinen merkitys. Kun verkakankaalle on ollut ominaista tiheä ja lyhyt nukka, voimme olettaa, että puidenkin kanssa kasvanut *verka* (kuten oletetussa alkuperäisessä Verkasalon saarella) on ollut hienoa nurmikkoa, joka on vaikuttanut myös kat-selijansa kauneudentajuun. Lönnrot mainitsee sanakirjassaan esimerkkinä myös ilmauksen "karkea verka" mutta siteeraa samassa yhteydessä 1800-luvun virsikirjan virstä: "puut vehreät verassa". Sana *verka* on voinut siis liittyä myös luontoon, hienoon tiheään nurmeen ja puiden pukuun ja kauneuteen.

Teksti on lyhennetty Verkasalon suvun suku-juhlan juhlaesitelmästä. Esitelmä on kokonaisuudessaankin seuralla ja on kopioitavissa kaikille halukkaille.

Kaisu Mikkela

Verkasalolaisten suonissa myös Titovien verta?

Pohjois-Pohjanmaan varhainen asutus on rakentunut karjalaiselle loimelle, kun kude sen sijaan on ollut hämäläistä ja länsi-suomalaista. Tämä Pohjois-Pohjanmaan historian kertoma tuli meille todeksi, kun sukuun löytyi savokarjalaisia juuria.

Asiaan voimme syventyä Tiitisten sukukirjan avulla. Onhan esi-äitimme Kirsti Risterintytär Tiitinen, joka syntyi Rautalammin laajassa pitäjässä noin 1698 ja solmi avioliiton sotilas Elias Kokkosen kanssa. He asuivat Kuopion maaseurakunnassa Niemisjärven kylässä, nykyisen Karttulan alueella. Kirsti kuoli Saloisten Mattilanperällä 1772.

Tutkija Jarmo Ahlstrandin mukaan Tiitisten suku on muinoin muuttanut Ilomantsista Antreaan nykyisen Imatran tienoille, ja sieltä Lappenrannan kautta Vesannolle. Esi-isämme Pentti Antinpoika Tiitinen eli Lappveteläinen mainitaan ensimmäistä kertaa sukunimellä Vesannon Juurikkaniemen kylässä hänen muutettuaan sinne v. 1589 veljensä Pekan kanssa. Siellä Vesannolla esiäitimme Kirstin vanhemmat Rister Tiitinen ja Kirsti (luultavasti Tolonen) asuivat ja muuttivat myöhemmin Tervon Haapamäen kylään.

Antreasta juuria löytyi

Ennen vuotta 1600 ei Jarmo Ahlstrand ole löytänyt Tiitinen –sukunimeä käyttäviä. Lapveden pitäjistä, josta Pentti Antinpoika tuli, ei kuitenkaan maa-kirjoista löydy yhtään Tiittaista. Naapuripitäjästä Jääskestä löytyy vuodelta 1554 maininta Antti Tiittaisesta siltä alueelta, joka myöhemmin oli Antrean pitäjää. Sukunimeä Tiittainen ei esiinny tuolloin muualla Suomen silloisella alueella. Jääsken pitäjässä mainitaan vuonna 1568 Juho Tiittainen. Samoin Jääsken naapuripitäjissä Savon puolella esiin-tyy nykyisissä Puumalassa ja Sulkavalla Tiittaisia pysyvästi jo viimeistään vuodesta 1612. Nämä Tiittaiset muuttivat sukunimensä 1600-luvun kuluessa muotoihin Tiittanen ja Tiitta.

Jääsken koillispuolelta alkoi Novgorodin puoleinen Karjala. Siellä asuneet Tiittaiset ovat veroluetteloidessa välillä Tiittaisia ja välillä sukunimellä Tiittoff eli Titov.

Ortodoksisissa Ilomantsissa lähtökohta

Säilyneistä lähteistä löytyy paljon Tiittaisia Ilomantsista ja sen eteläpuolelta. Useimmat heistä muuttivat 1630-luvulla Venäjälle Tverin Moskovan länsipuolelle sekä monille muillekin seuduille ympäri Venäjää. Itse asiassa Ilomantsissa taitaa vielä tänä päivänäkin asua ortodoksia Tiittaisia.

Novgorodin puoleisessa Karjalassa asuneet Tiittaiset ovat veroluetteloissa välillä Tiittaisia ja välillä sukunimellä Tiittoff eli Titov. Tämä venäjänkielen sukunimi Titov lausutaan Tiittoff.

Sukunimillä Tiittanen, Tiitinen ja Titov lieneekin kaikilla yhteinen lähtökohta. Kaikilla tämän sukuisilla lienee joskus 1300-1400-luvuilla ollut esi-isä nimeltä Tiitta. Venäjän kielellä Tiitta on Tidko, joka lausuttiin "Tiidhha". Etunimi Tidko sisältää niin kutsutun orjapäätteen –ko, ts. kysessä on tavallisen kansan lyhennetty etunimi. Tämä lyhenne saattaa olla nimestä Titianus.

Jarmo Ahlstrandin mukaan on hyvin harvinaista Suomen historiassa, että ortodoksit muuttavat luterilaiselle seudulle, niinkuin esi-vanhempamme Tiittiset eli Tiittaiset eli Lappveteläiset ovat tehneet.

Harvinaista myös on, että sukukirja pystyy koamaan lähes koko suvun. Vain Ylöjärvellä ja Hämeenlinnassa on muita Tiitisiä, jotka ovat saaneet sukunimensä Tiitilä-talon mukaan, eivätkä siis ole meille sukua.

Tiitisten sukukirja jättää vähälle huomiolle naispuolisten Tiitisten jälkipolvet keskittyen ko. sukunimen kantajien jälkeläisiin.

Kaisu Mikkela, Suomen Turusta
Lähde: Jarmo Ahlstrand, Tiitisten sukukirja I,
Tiitisten sukuseura ry, Helsinki 2001

Kirkonkellojen kertomaa

Lapsuudenkotini pihamaalle Limingassa kuului kirkonkellojen ääni, sillä kirkko oli rakennettu pienelle "kirkonmäelle", ja kasvustoa ja asustusta välissä oli silloin varsin vähän. Vihannin kirkonkellojen ääni ei kantaudu Ilveskorpeen asti. Kellon soittoa kuulakseen on oltava lähes kirkon vieressä. Halusin tietää enemmän noista kelloista ja niiden soitosta.

Seurakunnan esite kertoo, että Vihannin kellotapulilla on peräisin jo ensimmäisen kirkon ajalta, se rakennettiin vuonna 1752. Tapulissa on käytössä kaksi kelloa, joista suurempi on vuodelta 1794, ja siinä on teksti: "Christitty, minä äänelläni muistutan sinulle sekä Herran sabbatin että myös tykösi rientävän kuoleman. Katso siis, että näihin itses aina jumalallisesti valmistat". Pienemmässä, vuodelta 1964 olevassa kellossa on kirjoitus: "Minä kiitan Herraa joka aika". Kirkossa saarnatuolin alla säilytetään kolmatta, rikkiäistä kelloa vuodelta 1736.

Vihannin Kinttukankaalla asuva Irja Kaikkonen on toiminut ennen eläkkeelle jäämistään seurakuntamestarina 5 vuotta. Häneltä sain tarkat tiedot siitä, miten kelloja Vihannissa soitetaan.

Kirkonkelloja soitetaan hiukan eri tavoin eri päivinä. Eri seurakunnilla on lisäksi omat tapansa ja perinteensä. Soittoajat on pääpiirteittäin samoja, mutta soiton kestossa ja symboliikassa on eroja. Vihannissa kellojen soitto on ollut automatisoitu jo kauan.

Kirkonkellot soivat Vihannissa paikallisen perinteen mukaisesti. Ehtookellot soivat lauantaisin 17.55-18.00. Aluksi iso kello soi kymmenen sekunnin välein noin 4 min, sitten kolme kertaa neljän sekunnin välein, tämä sarja toistuu vielä kahdesti niin, että välissä on aina kymmenen sekunnin tauko. Kolme kertaa kuultava kolmen lyönnin sarja symbolisoi pyhää kolminaisuutta: Isää, Poikaa ja Pyhää Henkeä.

Sunnuntain jumalanpalvelukseen vihantilaisia herätellään huomenkelloilla 9.00. Kellot soivat kymmenen minuuttia siten, että aluksi soitetaan kolmen lyönnin sarjat kuten ehtookelloissa ja lopuksi 10 sekunnin välein noin 9 minuuttia.

Papinkello soi 9.30, iso kello soi kymmenen sekunnin välein viiden minuutin ajan. Jumalanpalvelukseen kutsutaan yhteensoitolla 9.55. Aluksi pieni kello soi kymmenen kertaa neljän sekunnin välein, lopuksi kellot soivat vuorotellen niin, että yhteensoiton kokonaiskestoksi tulee viisi minuuttia. Päätössoitto

on samanlainen kuin huomenkellojen alku.

Yhteensoitto ja päätössoitto soitetaan myös muiden kirkossa pidettävien tilaisuuksien aluksi ja lopuksi lukuun ottamatta hautajaisia. Kelloja ei soiteta lainkaan kiirastorstain iltakirkon yhteensoiton jälkeen ennen pääsiäisyön päätössoittoa.

Kellot kumisevat myös kuolemasta. Sanomakellot ilmoittavat seurakunnan jäsenen kuolemasta, vainajan sukupuolen ja iän vuosikymmeninä ja niitä soitetaan arkipäivisin klo 10-12 välisenä aikana. Aluksi ilmoitetaan miehelle isolla kellolla ja naiselle pienellä kellolla kymmenet vuodet, sen jälkeen kelloilla soitetaan vuorottain 10 sekunnin välein 15 minuuttia.

Hautaussoitto/saattokellot soitetaan siunauksen jälkeen miehelle isolla kellolla kolme kertaa kymmenen sekunnin välein, naiselle soitetaan pienellä kellolla. Tätä jatketaan 10 minuuttia.

Sankarihaudalle tehdyn kunniakäynnin jälkeen soitetaan kolme kertaa kolmen lyönnin sarja.

Aikoinaan saattoi junalla Limingan niittyjen halki matkustava nähdä seitsemän kirkon tornit. Se aika on takana päin. Onneksi kirkot ovat kuitenkin paikoillaan ja kellot kumisevat kutsuvasti.

*Haluaisin antaa lapsilleni
heidän vanhempiensa rakkaustarinan
ensi katseesta tähän iltateehen.*

*Haluaisin hyväksyä sen
että jokaisella aikakaudella
on omat sävellyksensä
ja sanoitus sen mukainen.*

Eeva Heilala

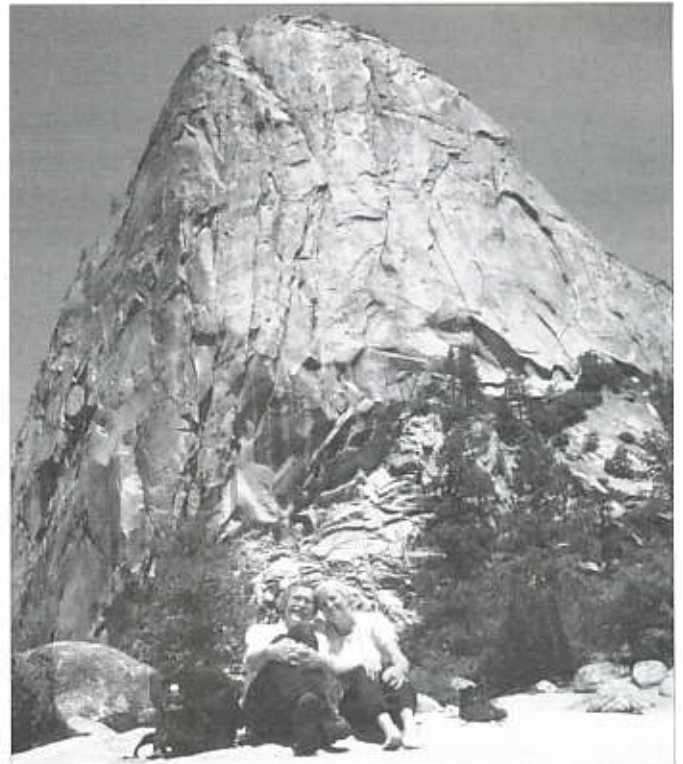
KALIFORNIA ON RYPPYINEN

Olen Eeva Verkasalo, isäni oli Unto. Hänen lapsuudenkotinsa on Vihannin Ilveskorvessa, ja isovanhempani olivat nimeltään Maria ja Jaakko. Mieheni Arto Kiviniemi päätti "vanhoilla päivillään" ryhtyä opiskelijaksi Stanfordin yliopistossa, ja siksi muutimme muutamaksi vuodeksi Kaliforniaan, Menlo Park-nimiseen pikkukaupunkiin.

Kalifornia on Amerikan suurin osavaltio, suunnilleen Suomen kokoinen. San Francisco syntyi 1800-luvun puolivälissä Golden Gate-salmen kautta Tyynen mereen laskevan lahden rannalle. Kullankaivajien jalanjäljissä alueelle on muuttanut asukkaita hirvittävä määrä. Nykyisin koko 100 km pitkän lahden ympäristö on tupaten täyteen rakennettu. Lahden molemmilla puolilla kiitävät autot neljää 5-kaistaista (yhteen suuntaan!) moottoritietä pitkin töihin ja takaisin kotiin, San Josesta San Franciscoon tai toisinpäin. Meidän asuinpaikkamme Menlo Park on yksi n. 20:stä pikkukaupungista, jotka ahtautuvat lahden läntiselle rannalle.

Kuulostaa aika kammottavalta asuinpaikalta! Mutta poikkeapa moottoritietä mihin tahansa kaupunkiin, niin löydät viihtyisän omakotialueen kukkineen, puineen, lintuineen, eläimineen. Tontit tosin ovat pieniä, hädin tuskin niille mahtuu normaali 200 neliön omakotitalo. Näillä alueilla ei ole paljon liikennettä, ja suuremmillakin kaduilla voi hyvin liikkua pyörällä tai kävellen, sillä täkäläiset autoilijat ottavat kevyen liikenteen hienosti huomioon. Mutta mieluummin ajan moottoritien toiselle puolelle, jossa asutus on maaseutumaista "kartanoasutusta". Siellä voi ajella melko tasaista tietä San Franciscoon asti. Tai polkea läähättäen 800 metriä korkeille kukkuloille. Täällä alkaa Kalifornia, josta en tiennyt mitään vielä vuosi sitten.

Kaksi maapallon sulan magman pinnalla kelluvaa mannerlaattaa, Pohjois-Amerikan- ja Tyynenmerenlaatat, kohtaavat täällä toisensa. Hankautuvat yhteen, murtavat toisistaan palasia, nostavat pintaan uutta maata ja kääntävät sen korkeiksi kukkuloiksi. Maa järisee koko ajan, useimmiten niin hiljaa, ettei ihminen sitä tunne. Ei siis ole kummallista, että koko osavaltio on ryppyinen. Keväällä vihreinä, kukkasista punaisina, sinisinä, oransseina, muulloin kuivan heinän kullankeltaisina loistavia kukkuloita riittää ihailtaviksi! Eikä tarvitse tyytyä vain katselemaan kaukaa: luonnonsuojelualueita on paljon, kaikissa hyvin hoidetut polut, jotka nousevat siksakkaa huiman jyrkkiä kanjoninreunoja ylös. Varjoisia tammimetsiä, punapuulehtoja, ja toisaalta läkähdyttävän kuumia laaksoja riittää taivallettavaksi. Haukat ja kotkat kaartelevat uteliaina pään yläpuolella. Kauriit, puput, viiriäiset ja oravat vipeltävät kiireesti pensaikon suojaan, ja jossain piilossa lymyävät pesukarhut, kojootit,

opossumit, ilvekset, puumat ja kalkkarokäärmeet.

Lähinnä merta kasvavat punapuut. Ne kurkottavat latvansa sadan metrin korkeuteen, juovat sumua ja kilpailevat toistensa kanssa auringonvalosta. Alhaalla metsässä on varjoisaa ja viileää, mikä ei ole ollenkaan huono asia Kalifornian kuumassa kesästä. Puiden kaarna on pehmeä, auringonpaisteessa punaisena hohtavaa. Siihen eivät pysty termiitit eikä tuli, ja niinpä puut elävätkin satojen vuosien ikäisiksi. Punapuumetsässä on hiljaista ja rauhallista. Lintuja ei ole paljon, ja eläimistä näkyvimpiä ovat keltaiset banaanietaanat ja kosteikoissa viihtyvät salamannerit. Kesällä puiden juurella leviää melkein suomalaisen näköinen ketunleipämatto. Kauempana idässä, Sierra Nevadan vuoristossa, kasvaa hiukan erilaisia punapuita, "Big Trees". Ne eivät yllä ihan yhtä korkealle kuin rannikon puut, mutta ikää ja paksuutta niille saattaa kertyä vieläkin enemmän. Kings Canyon-puistossa on punapuu nimeltä General Grant, joka on maailman kolmanneksi vanhin puu, lähes 2000 vuotta vanha, ympärysmitaltaan n.35metriä ja pituudeltaan yli 80 metriä.

Sierra Nevadan korkeimmat huiput nousevat yli 5000 metrin korkeuteen. Helpoin tapa tutustua tähän upeaan seutuun on ajaa Yosemiten laaksoon ja

ylös Glacier Pointille, josta on mahtava näköala jääkausiin muovaamille graniittivuorille. Keväisin lumihuiput kimaltelevat auringossa ja putoukset syöksyvät kohisten alas liki kilometrin korkuisilta pystysuorilta rinteiltä. Vielä hauskempaa on heittää reppu selkään ja lähteä tarpomaan laajoihin metsiin ja hengästyttävälle vuorille. Täällä saattaa varovainen vaeltaja kohdata mustakarhunkin. Kristallinkirkkaat järvet ja humisevat männyt houkuttelevat istahtamaan kalliolle eväitä popsimaan. Mutta varo, etteivät pikkuiset "tiku ja taku"-oravat tai kaunis sininen Jay-lintu tule pihistämään leipiäsi!

Maisemat muuttuvat, kun ajetaan Yosemitestä muutama tunti kohti kaakkoa, Owen's Valley-laaksoa pitkin ja Panamint-vuoriston yli. Täällä on Death Valley, ja siellä läntisen pallonpuoliskon matalin kohta, noin sata metriä meren pinnan alapuolella. Laakso on todella "hirveä" paikka: kesällä lämpötila nousee 50 asteeseen, eikä yölläkään ole paljon viileämpää. Vettä ei ole tarjolla. Kuiva tuuli pölyyttää hiekkaa silmiin. Laaksoa ympäröivät kaiken väriset, ihmeellisesti vääntyneet korkeat vuoret. Tulikuumissa kanjoneissa on upeasti hioutuneita punaisia, keltaisia ja oransseja kallioseinämiä. Jos Paholaisen Golfkentällä, suola-aavikolla, seisot ihan hiljaa, kuulet pienosta ritinää suolan kiteytyessä omituisiksi muodostelmiksi. Suolajoessa asuvat suolakalat eivät kaipaa raitista vettä. Mutta jos vuorilla sataa, saattaa kanjonia pitkin alas rytisevä tulva-aalto kuljettaa mukanaan kivenjätkäleitä, puita, ja varomattomia autoilijoita.

Sitten on vielä Kalifornian parituhattakilometrinen rannikko. Tyynen meren rantakalliolla seistessä tuntuu siltä, että tämä on maailman reuna. Meri jatkuu loputtomiin, eikä saaren saarta näy missään. Pysty-

suorien kallioiden alla hiekkarannat houkuttelevat veden äärelle. Riisut kengät jalastasi ja kahlaat veteen...-etpäs kahlaakaan, sillä vesi on jäätävän kylmää! Surffaajat pitävät meren ranta-aalloista, ja mukava niitä on rannalta katsella ja kuunnella. Mutta on myös toisenlaisia rantoja: tuulen ja aaltojen koloamia kallioita. Hiekkakiveä veden on helppo muotoilla. Toinen toistaan mutkikkaammat muodot ällistyttävät rannalla kävelijää. Kannattaa myös kumartua ihmettelemään vuorovesilammikoita. Niissä voi nähdä värikkäitä merisiilejä ja meritähtiä, simpukoita, rapuja, kaloja ja leviä. Ja tuijota myös merelle: yhtäkkiä voit huomata pienen pään kurkistavan aalloista. Onko se hylje, merileijona vai merisaukko? Kauempana merellä voit nähdä valaan ruiskuttavan vettä. Pelikaanit liitävät nokat vettä viiltäen. Pikkuiset piipertäjät juoksevat aaltoja karkuun. Kalliolohkareilla seisoskelevat merimetsot ja lokit lauma hylkeitä seuranaan.

Näitä ihmeitä kuljemme katselemassa viikonloppuisin. Minä ihmettelen omilla silmilläni, Arto katselee mielellään myös kameran linssin läpi. Niinpä usein kuuluu käsky: "hei, anna pikkutele" tai "vaihtaisinko sittenkin makroon?" Minä siis olen linssinvaihtosistentti, ja Arto ottaa kuvat. Jos haluatte vielä ihmetellä kaunista, ryppyistä Kaliforniata kanssamme, voitte kurkistaa osoitteeseen www.artophoto.net tai tämän artikkelin värillisenä kuvitettuun versioon osoitteessa www.artophoto.net/Eeva.

Ja nähtävää riittää! Koko pohjoinen Kalifornia on tutkimatta. Emmekä ole tutustuneet Kalifornian kaupungeista kuin San Franciscoon ja Los Angelesiin. Vaikka totta puhuen, meistä luonto täällä on tosi paljon mielenkiintoisempaa kuin kaupungit!

KIRJAT – ELÄMÄNMITTAISIA KUMPPANEITA

Alussa oli aapinen. - Lukemaan oppiminen avaa lapselle uuden maailman, jossa hän tapaa kirjailijoiden luomia uusia tuttavuuksia, satuolentoja, peikkoja, prinsskejä ja prinsessoja. Muistan omasta lapsuudesta kiinnostuksen lukemiseen jo varhain. Oikeastaan maaseudulla silloin 1940- ja 1950-luvuilla kirjat edustivat herraskaista elämäntapaa, joka saattoi olla ristiriidassa kovan arkisen työn kanssa. Kyläkirjastomme oli vaatimaton - pari komerollista. Lasten puoli oli pian luettu, osa moneen kertaan. Sitten opettajan luvalla sain lainata joitakin kirjoja aikuisten hyllyiltä. Tosin opettaja valvoi, mitä valitsin. Rakkaus kirjoihin on kestänyt. Nytemmin olen löytänyt kirjallisuuteen uuden näkökulman: miten kirjallisuus voi merkityksellistää arkea ja eheyttää elämää. Tarkastelen lukemista lukijan näkökulmasta ja vuorovaikutuksena kirjailijan kanssa.

Kirja tarjoutuu meille kumppaniksi ja elämän tuliksi. Voimme palata lukemisen myötä elämämme tärkeisiin vaiheisiin ja lukukokemusten myötä ymmärtää uudelleen elämäämme. Saatamme puhua asioista, joista olemme vaienneet ja ylittää vaikeitakin elämänkysymyksiä ja päästä niiden kanssa tasapainoon. Lukeminen on näin osa arjen kulttuuria ja jokaisen oikeutta.

Eheyttävä sana on tunnettu kauan. Sanan voimalla on selitetty ja parannettu maailmaa. Suomalainen tietäjä- ja parantajainstituutio on käyttänyt runoja, loitsuja ja mahtisanoja luomaan harmoniaa ja hyvinvointia yhteisöön. Jo antiikin Kreikassa tunnettiin lausutun ja laulettu sanan voima. Muinaisen Aleksandrian kirjaston sisäänkäyntiä koristi kyltti 'mielen lääke'. Ammatillisesti kirjallisuutta on alettu käyttää henkisten voimavarojen tukemiseen biblioterapiana 1900-luvun alusta lähtien; Suomessa vasta toisen maailmansodan jälkeen.

Kirjallisuus luo kieltä ja kansallista identiteettiä. Suomalaisille Kalevala ja Kiven Seitsemän veljestä asettuvat tässä kärkeen. Suomalaisen yhteiskunnan kehitysvaiheita ja aikalaiskuvauksia piiryy mm. Ilmari Kiannon, Joel Lehtosen, F. E. Sillanpään, Minna Canthin ja Pentti Haanpään teoksissa. Kaunokirjallisuus tarjoaa meille välineen ymmärtää kunkin aikakauden ajattelua ja yhteiskunnallisia siirtymiä ja jännitteitä. Väinö Linnan Täällä Pohjantähden alla on tehnyt näkyväksi vaiettuja asioita ja mahdollistanut uuden vuoropuhelun yhteiskunnassa. Näin teos on eheyttänyt kansakuntaa ja vahvistanut kollektiivista identiteettiä. Kirjallisuus voi näin ylittää sukupolvi- ja luokkarajoja.

Kirjailijan ja lukijan välinen vuorovaikutus käynnistyy kirjailijan kutsuessa lukijaa. On sanottu, että kirjailija kirjoittaa puolet kirjasta, ja toisesta puolesta huolehtii lukija. Kirjailija voi olla myös supersankari, joka kuluttaa lukijalta lähes kaiken hapen. Marcel Proust ja James Joyce voivat olla tästä esimerkkeinä. Hitauden kulttuuri sopinee seurusteluun heidän kanssaan. Vuorovaikutus kirjan kanssa on ikään kuin samassa rytmissä hengittämistä tai yhtäjalkaa kulkemista. Lukijan ja kirjailijan vuorovaikutuksesta kertoo tarina Leo Tolstoista. Hän antoi vaimolleen puhtaaksikirjoitettavaksi romaaninsa Sota ja rauha. Vaimo kirjoitti miehelleen: "Kun alan kirjoittaa, siirryn runouden maailmaan, ja toisinaan minusta tuntuu vieläpä siltä, että sinun romaanisi ei ole niin hyvä, vaan minä niin viisas." Lukija sanoi siis viimeisen sanan.

Kirjallisuus on monelle ihmiselle elämän voiman lähde. Lukeminen luo yksilöllisiä merkityksiä, esteettistä mielihyvää ja henkistä oivaltamista. Katarina Eskola on tutkinut taiteen ja kirjallisuuden koettuja merkityksiä. Tutkimus on osa Rakkaudesta taiteeseen – tutkimushanketta. Tutkimusaineistona oli kirjallisuuselämäkertoja, joista hahmottui eri lukijasukupolvia. Nuorimmilla elämäkertakirjoittajilla (kirjoitushetkellä 26-vuotiaita, syntyneet 1970- ja 1980-luvuilla) kirjat olivat osa lapsuuden unelmia. "Tarzanin seurassa pääsi vapauteen, pois arjen harmaudesta". Kolmikymppiset kirjoittajat (syntyneet 1960-luvulla) löysivät kirjallisuudesta itselleen tärkeitä tiennäyttäjiä, sankareita, joihin he voivat samastua. He pääsivät esim. runojen avulla maailmaan, jota voivat itse ohjailla ja johon muilla ei ole pääsyä. "Ujona ja hiljaisena tyttönä sain pahan oloni paperille runon muodossa". Nelikymppisillä (1950-luvulla syntyneet) lukeminen merkitsi jo lapsuudesta lähtien selviytymiskeinoa. Monella heistä elämän lähtökohdat ovat olleet vaatimattomat ja usein tavoitteena oli päästä 'sisätoihin', mahdollisuutena parempaan elämään. Viisikymppiset lukivat ja kirjoittivat ymmärtääkseen itseään paremmin ja saadakseen oman elämänsä hallintaan. Kirjoittaminen oli keino tulla hyväksytyksi. Lapsuus ja nuoruus oli ollut ankaraa työntekoa ja ahkeruus oli tärkeä arvo. Kirjoitushetkellä kuusikymppiset (1930-luvulla syntyneet) edustivat sodanjälkeistä jälleenrakennuksen ja nousun sukupolvea. Heille oli tyypillistä nauttia lukemisesta ja he odottivat kirjallisuudelta kohottavia tunteita. Vanhin sukupolvi (1920-luvulla syntyneet) pitivät kirjallisuutta mahdollisuutena lopultakin lukea ja kirjoittaa. Sotakokemukset olivat olleet heille ankaraa ja he olivat tehneet paljon työtä.

"Niin se meni ihana lapsuus, kun täytin viisitoista vuotta läksin kotoa, sillä reissulla olen". Lukemista mahdollisuutena kuvaa kokemus "eläkkeelle siirtyessäni minulle vasta taivas aukeni. Lähdin työväenopistoon opiskelemaan kirjoittamista, runoja ja proosaa". Jokainen meistä voi muistella henkilökohtaista lukijahistoriaansa, miten mielikirjat ovat vaihdelleet eri ikäkausina ja miten kumppanuus kirjan kanssa on saanut erilaisia merkityksiä.

Sanotaan, että ihmisen pitää huolehtia siitä, että oman elämän kertomus jatkuu. Kirjallisuus voi toimia identiteetin rakennusaineena ja tuottaa tuntemuksia minän jatkuvuudesta. Lukeminen voi omakohtaistua ja johtaa pohtimaan kuka minä olen ja hahmotamaan omaa elämää kertomuksena. Kun oma elämä kertomuksellistuu, elämän tarkoitus selkiintyy ja voimme suuntautua tulevaisuuteen luottavaisesti. Lukeminen voi lisätä itsearvostusta, rohkaista ja tukea voimavarojamme.

Eletty elämä voi saada lukemisen myötä uusia merkityksiä ja tehdä sen ymmärrettävämmäksi. Lukukokemus voi näin ollen yhdistää menneisyyden, nykyisyyden ja suunnata tulevaisuuteen. Kirjailija Marcel Proustin naistuttava kertoi luettuaan teoksen 'Kadonnutta aikaa etsimässä', sen ensimmäisen osan: "palaan aina uudestaan siihen kohtaan, jossa kerrotaan Swanin ensimmäisestä ehtoollisesta, sillä koin itse saman pakokauhun, saman illuusioitten menetyksen". Kirjailija Proust hämmentyi, koska romaanissa ei ole lainkaan ehtoolliskuvausta. Näin luettu ja oma elämä sulautuivat ja kietoutuivat toisiinsa.

Lukeminen voi jäädä yksinäisyyden käytännöksi, kuten Harold Bloom sanoo tai lukukokemuksia voi jakaa toisten kanssa. Lukupiireissä lukija voi olla vuorotellen kuulijana ja vuorotellen kertojana. Hän saa oman äänen ja ryhmästä tulee moniäänistä. Tarina liittyy tarinaan. Sama teksti voi puhutella eri tavalla eri lukijoita. Voidaan puhua luovasta lukemisesta.

Lukeminen tukee luovuutta aktivoimalla aistejamme. Näemme, kuulemme, tunnemme tuoksuja, kosketamme ja liikumme tekstin myötä. Esimerkiksi Aleksis Kivi virittää lukijan aisteja rikkaalla kielellään. Ote Seitsemästä veljeksestä kertoo: "Mutta ulkona hyppeli pakkanen räiskytellen pitkin aitoja, pohjoinen liehtoi voimakkaasti tähtikimmeltävän taivaan alla, josta kalvea kuu hymyten katseli alas". Kivi näyttää kuvaavan paljon toimintaa: 'pakkanen hyppeli', 'pohjoinen liehtoi', 'kalvea kuu katseli'.

Kirjailija puhuttelee lukijaa teoksen alussa. Hän myös hyvästelee lukijansa. Aleksis Kivi lopettaa kertomuksensa seitsemästä veljeksestä näin: "Mutta tässä on kertomukseni loppu. Ja niin olen kertonut seitsemästä veljeksestä Suomen saloissa; ja mitäpä kertoisin enään heidän elämänsä päivästä ja sen vaiheista täällä? Se kulki rauhaisesti puolipäivän korkeudelle ylös ja kallistui rauhaisesti alas illan lepoon monen tuhannen, kultaisen auringon kiertoessa." Parhaimmillaan lukija voi jatkaa matkaansa kirjailijan sanojen, tunnelmien, kuvien ja tunteiden siivittämänä ja kertoa jatkotarinaa, omaa tarinaansa. Hyvä kirja voi tehdä elämää suuremmaksi. Elämänmittaisesta kumppanuudesta kirjojen kanssa kertoo lukukokemus: "elämällä saa yhden elämän ja lukemalla tuhat".

Sinikka Hakonen
Cygnaeuksenkatu 4 A 28
40100 Jyväskylä
puh. 014-610245
e-mail: sinikka.hakonen@jypoly.fi

Kirjallisuutta:

Bloom, Harold (2002) **Lukemisen ylistys.**

Helsinki: Loisto: Otava.

Eskola, Katarina (1998) **Taide ja kirjallisuus elämän voimana.**

Teoksessa: Katarina Eskola (toim.), Elämysten jäljillä. Helsinki: SKS.

Hakonen, Sinikka (2003) **Kirjallisuus – kumppani ja elämän tulkki.**

Teoksessa: Marjatta Marin ja Sinikka Hakonen (toim.), Seniori- ja vanhustyö arjen kulttuurissa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Ihanus, Juhani (toim.) (2002) **Koskettavat tarinat – johdantoa kirjallisuusterapiaan.**

Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu.

Mazzarella, Merete (1999) **Silloin en koskaan ole yksin. Lukemisen taidosta.**

Helsinki: Tammi.

McCarthy, Arleen et al. (1986) **Bibliotherapy. The interactive process.**

A handbook. Boulder & London: Westview Press.

Pekka Verkasalo

Juhlakonsertti

Jyväskylän maaseurakunta, Palokan kirkko

Kalevalan päivänä 2004 pidetyssä yhteisvastuu-konsertissa kuultuja esityksiä yhdisti Eero Verkasalo joko säveltäjänä, sanoittajana, solistina, kuoron laulajana tai kuorojen ja lauluryhmien johtajana. Palokan kirkko oli suurin piirtein täysi. Yleisöä oli paikalla satojen kilometrien päästä.

Tilaisuuden oikea juoni paljastui aluksi konsertin ohjelmasta ja lopullisesti konsertin jälkeisessä kahvitilaisuudessa kirkkotorilla: Eero Verkasalo vietti töitä tehden 70-vuotissyntymäpäiväänsä harrastustensa, ystäviensä ja sukulaistensa kanssa.

Konsertissa esiintyivät "Eeron kuorot" Jyväskylän maaseurakunnan kirkkokuoro, johtajana kanttori Heikki Tynkkynen sekä Pohjois-Heinäveden mieskuoro, joka oli saapunut juhlimaan johtajaansa ja säveltäjää. Kirkkokuoron ohjelmistossa on Eeron säveltämää hengellistä musiikkia. Konsertissa kuoro esitti Jaakko Haavion runoihin sävellettyjä kuorolauluja. Kirkkokuorosta muodostuneet lauluryhmät Matushkatkvartetti ja Vaaritkvartetti ansaitsivat myös yleisön aplodit. Pohjois-Heinäveden mieskuoro esitti oh-

jelmistossaan myös Eeron sanoittaman ja säveltämän Laulun Heinävedelle.

Kirkkotorilla konserttikahvien yhteydessä Eero ja Ritva Verkasalo sitten vapautuivat lopullisesti ottamaan vastaan onnitteluja – Eeron syntymäpäiväjuhlan nämä olivat. Pitkän opettajauransa aikana Eerolle ja Ritvalle oli kertynyt paljon ystäviä aina seminaariajalta asti ja varsinkin Heinäveden kuoron terveiset lähes kaikilta heinäveteläisiltä tuntuivat hyviltä. Heidän kauttaan Eero sai myös onnittelut unkarilaisilta ystäviltään.

Virallisten ja epävirallisten laulujen ja onnittelujen lomassa kuoro lauloi "Eeron kronikan", joka sisälsi katsauksen Eeron koulun aloittamisesta, Ritvan valloittamisesta aina eläkepäivien kuoro-, sävellys- ja sanoitustöihin asti.

Niin 70-vuotias porskuttaa vauhdilla uusiin haasteisiin.

Pekka Verkasalo

*Siinä sinä seisot
ja haukkaat lämmintä rieskaa
ja voi valuu sormillesi
ja nuolaiset sen nopeasti.
Siinä sinä seisot
etkä tiedä miten paljon
sinua rakastan.*

Eeva Heilala

*Ei se sitä tarkoita
vaikka on syrjässä syntynyt
ja naapuriin naitu
että koko ikänsä on
säkki päässä sätkyteltävä.*

Eeva Heilala

Vielä sukupolvea aikaisemmin yliopisto-opiskelijoista tuli maistereita ja diplomi-insinöörejä, nyt opintoaineet ja tutkintojen nimet ovat kansainvälisiä ja niin ovat työmarkkinatkin. Pari vuotta sitten kertoivat kaverukset Juho ja Aaron sukulehdessä kuulumisiaan opiskelijoina. Poikien opiskelut ovat loppusuoralla ja he alkavat siirtyä työelämän palvelukseen

Tässäpä lyhyt kuvaus opintojeni ja muun elämäni etenemisestä.

Vuoden 2002 syksyllä valmistuin tradenomiksi Oulun seudun ammattikorkeakoulusta ja BA tutkintoon Coventryn yliopistosta. Opiskeluintoa kun riitti niin päätin täydentää opintojani MBA tutkinnolla, jossa erikoistuin rahoituksen mielenkiintoiselle alalle. Lopputyöni kirjoitin aiheesta, jonka voisi suomentaa: käyttäytymistieteellisen rahoitusmarkkinateorian merkitys strategiselle yritysjohtamiselle.

Jo ennen valmistumista MBA:ksi syyskuussa 2003, selvisi seuraava askel, kun minulle toukokuussa tarjottiin töitä PricewaterhouseCoopersilta Lontoosta. Hyväksyin tarjouksen ja syyskuusta lähtien olen työskennellyt kyseiselle yritykselle.

Nykyinen työnkuvani on selkeän kaksijakoinen: Puolet ajastani vietän asiakasyrityksien informaatiosysteemeihin erikoistuneessa riskienhallintayksikössä ja toisen puolen vuodesta teen normaalia tilintarkastustyötä ja suoritan tilintarkastajatutkintoa, johon tavoitteena on valmistua noin kolmessa vuodessa. Tämä kaikki tapahtuu pankki ja pääomamarkkinat liiketoimintayksikössä, mikä luo jatkuvuutta opin-toihini.

Vaikkakin uusi työpaikka on ollut aivan erinomainen, oli sen hyväksyminen kuitenkin suuri päätös, sillä samalla sitouduin jäämään Englantiin vielä ainakin kolmeksi vuodeksi, jolloin tilintarkastajaopintoni toivottavasti ovat takana päin. Tulikin siis hiukan pidempi komennus. Tähän päivään mennessä ei ole kaduttanut, sillä Lontoo on paikkana aivan mahtava ja lähes kahdeksan miljoonan asukkaan voimalla uhkuu elämää, väriä ja mitä erilaisimpia tapahtumia, jos vain intoa ja aikaa on niiden seuraamiseen.

Työn alettua vapaa-aika on rajoittunut selkeästi ja lieviä vieroittumisoireita on ollut huolettomaan ja vapaaseen opiskelijaelämään. Liikunta on kuitenkin vielä lähellä sydäntäni. Seuraavaksi urheilulliseksi haasteekseni olen valinnut maratonin juoksemisen. Tähän mennessä neljänkymmenen kahden kilometrin matka on onneksi pysynyt poissa unista (ei siis painajaisia eikä voitonhaaveita), ja kannustanut treenaamaan, kun tulee mieleen uhkakuva ettei jaksa maaliin asti.

Iloista kevättä kaikille sukuseuran ystäville toivottaen, *Juho Lahdenperä*

Terveisiä Yhdysvalloista!

Neljän opiskeluvuoden jälkeen saan yliopistourani päätökseen toukokuussa vuonna 2004. Tällä hetkellä opiskelen Minnesotan Nortfieldin Saint Olaf yliopistossa. Yliopiston perustivat Norjasta muuttaneet luterilaiset siirtolaiset vuonna 1874. Aloitin opiskeluni yliopistossa syksyllä 2000 sen jälkeen kun viimeksi kävin Suomessa. Opiskelun aikana olen osallistunut moniin erilaisiin toimiin ja harrastuksiin; olen muun muassa työskennellyt ravintolassa, osallistunut opiskelijapolitiikkaan ja taloustyöryhmiin sekä urheillut. Osa opiskelustani on tapahtunut myös ulkomailla, olen siis matkustellut.

Kun valmistun olen saavuttanut Bachelor of Arts tutkinnon (vastannee suomalaista luonnontieteiden kandidaattia). Pääaineenani on biologia ja sen lisäksi olen opiskellut johtamistaitoja. Valitsin biologian, koska olen hyvin kiinnostunut ymmärtämään kuinka luonto toimii, miten maailma jossa elämme vaikuttaa meihin ja me siihen. Olen myös kiinnostunut biologian lääketieteellisestä alueesta ja toivon itselleni töitä lääketieteen parissa.

Saint Olaf yliopistossa minulla on ollut mahdollista opiskella monissa eri maissa ja olen kokenut monenlaisia seikkaluja. Opiskelin ranskan kieltä Martiniquen saarella Karibian merellä tammikuussa 2002. Viimeksi vietin 5 kuukautta Australiassa Perthissä ja opiskelin Curtin teknisessä yliopistossa.

Tulevaisuuden suunnitelmissani on tietysti löytää työtä. Haaveenani olisi työskennellä noin vuosi jos-sain vieraassa maassa, ja tällä hetkellä kehittelen ideaa englannin kielen opettamisesta Itä-Euroopassa tyttöystäväni Rachelin kanssa. Se olisi kuitenkin väliaikainen tehtävä ennen kuin jatkaisin opiskeluni tai aloittaisin työn teon.

Toivon joskus vielä pääseväni käymään Suomes-sa vaikka se ei varmaankaan tapahdu lähiaikoina. Suomi on kuitenkin lähellä sydäntäni, ja joskus tulen tapaamaan suurenmoisia ihmisiä joita olen tavannut aikaisemmillä vierailuillani. Haluan myös esittää kutsun kaikille teille vierailu luonani Kaliforniassa. Haluan mielelläni näyttää teille kaupunkia ja osavaltiota, joita kutsun kodikseni. Sähköpostiosoitteeni on ahatch169@hotmail.com.

Terveisin,
Aaron Hatch

Juhat tulossa

50v

80v

Lahjaongelmia

Naisten koru	35,00 euroa
Kalvosin napit	30,00 euroa
Solmioneula	30,00 euroa
Sukukirja	50,00 euroa/kpl, 90,00 euroa/kaksi kirjaa, lisäkirjat 40,00 euroa/kpl
Isännän viiri	53,00 euroa
Pöytästandaari	28,00 euroa

Hintoihin lisätään postituskuluja

Tilaukset

Marjatta Verkasalo
Ilkka Verkasalo
Pekka Verkasalo

Osoitteet ja puhelinnumerot hallituksen
kokoonpanossa toisaalla tässä lehdessä